

PROLOOG

Lieve vrouwe Fennis,

We zijn al heel lang vriendinnen, dus ik zal er niet omheen draaien. Ja, zo als je al zo subtiel liet doorschemeren, ik heb wereldschokkend nieuws ontvangen. Mijn stiefzoon, prins Chevalric, heeft zich ontpopt als de botte lomperik die hij in mijn ogen altijd al was. Het is bekend geworden dat hij een bastaard heeft verwekt bij een hoer uit het Bergrijk.

Dat op zich is al beschamend genoeg, maar het had daarbij kunnen blijven als zijn o zo slimme broer prins Veritas snel en doortastend had gehandeld om de schande weg te nemen. In plaats daarvan heeft hij het nieuws vermeld in een indiscrete boodschap aan mijn echtgenoot.

En wat denk je dat mijn heer doet, na kennis te hebben genomen van deze schanddaad? Wel, hij dringt er niet alleen op aan dat de bastaard naar de Hertenhorst moet worden gebracht, maar geeft Chevalric ook nog Woeste Woud in eigendom, met het recht daar tot zijn dood te blijven wonen, samen met zijn lompe onvruchtbare vrouw. Woeste Woud! Een fraai landgoed, waar iedereen wel zou willen wonen, en dat geeft hij aan zijn zoon als dank voor het op de wereld schoppen van een bastaard bij een of andere Bergrijkse snol! En koning Vlijm heeft er blijkbaar ook geen moeite mee dat voor-noemde bastaard is meegenomen naar de Hertenhorst, waar alle hovelingen die kleine wilde uit de bergen met eigen ogen kunnen zien.

En alsof dat nog niet beledigend genoeg was voor mij en mijn zoon, heeft mijn echtgenoot ook nog prins Veritas de titel van kroonprins geschonken, en hem benoemd tot zijn troonopvolger. Toen Chevalric het fatsoen had om zijn aanspraak op de troon te laten vallen op het moment dat deze schande bekend werd, lachte ik in mijn vuistje, in de veronderstelling dat Regaal onmiddellijk zou worden erkend als de erfopvolger. Hij mag dan jonger zijn dan zijn beide halfbroers, maar niemand kan betwisten dat zijn bloedlijn edeler is, en zijn houding even vorstelijk als zijn naam.

Waarlijk, ik word hier schromelijk miskend. Net zo miskend als mijn zoon Regaal. Toen ik mijn eigen heerschappij en titels opgaf om Vlijms koningin te worden, was dat in de overtuiging dat elk kind dat ik hem baarde een betere aanspraak op de troon zou hebben dan die twee onbesuisde vler-

ken die zijn voormalige koningin hem had geschonken, en dat mijn eerstgeborene na Vlijm zou regeren. En denk je dat mijn echtgenoot nu zal toegeven dat hij destijds een fout heeft gemaakt door Chevalric tot zijn opvolger te benoemen? Nee hoor, geen sprake van. In plaats daarvan onttrekt hij hem alleen maar zijn titel van kroonprins en geeft die vervolgens aan zijn jongere broer, die pathetische sukkel van een Veritas! Nou vraag ik je! Die logge Veritas, met zijn vierkante kaken en de gratie van een os.

Het is te veel, mijn beste. Het is onverdraaglijk. Ik zou eigenlijk het liefst het hof verlaten, maar dan zou Regaal hier niemand meer hebben die voor zijn belangen opkomt.

– Een brief van koningin Desiree aan vrouwe Fennis van Gaarde

Ik haatte haar toen ik jong was. Ik herinner me nog de eerste keer dat ik die brief, onvoltooid en nooit verzonden, onder ogen kreeg. Ik las hem en kreeg de bevestiging dat de koningin die ik nog nooit formeel had ontmoet mij inderdaad haatte vanaf het moment dat zij van mijn bestaan wist. Ik betaalde haar met gelijke munt terug. Ik heb Chade nooit gevraagd hoe hij aan die brief was gekomen. Chade, die zelf een bastaard was en halfbroer van koning Vlijm, had nooit scrupules gehad wanneer hij de belangen van de Zienertroon nastreefde. Hij had de brief waarschijnlijk ontvreemd uit de schrijftafel van koningin Desiree. Misschien had hij het gedaan om de indruk te wekken dat de koningin vrouwe Fennis een reprimande gaf door niet te reageren op haar brief. Wat maakt het uit? Ik weet het niet, want ik weet niet welk effect mijn oude mentor had bereikt met zijn diefstal.

Maar ik vraag me soms wel eens af of het toeval was dat ik die brief vond, of dat het opzet van Chade was. Hij was toen mijn mentor en leerde me het vak van moordenaar. Chade diende zijn koning meedogenloos, als moordenaar, spion en manipulator aan het hof van de Hertendorst, en leerde mij hetzelfde te doen. Een koninklijke bastaard, vertelde hij me, is alleen veilig aan het hof zolang hij nuttig is. Ogenscheinlijk was ik maar een nederige bastaard, die genegeerd of verguisd werd terwijl ik me op de tast een weg zocht in de gevaarlijke onderstromingen van de hofpolitiek. Maar zowel koning Vlijm als ik wist dat ik de bescherming genoot van de koning en zijn moordenaar. Chade leerde me niet alleen alles wat er te weten viel over giffen toedienen, messen hanteren en het gebruiken van list en bedrog, maar ook wat je als bastaard van koninklijke afkomst moest doen om te overleven. Heeft hij, door middel van die brief, geprobeerd mij te waarschuwen, of wilde hij mij leren wat haat is, opdat mijn band met hem des te hechter zou worden? Zelfs voor die vragen is het nu te laat.

In de loop der jaren heb ik koningin Desiree in vele gedaanten gezien. Eerst was ze de afschuwelijke vrouw die mijn vader haatte, en mij nog meer, de vrouw die de macht bezat om de kroon van mijn vaders hoofd te rukken en mij te veroordelen tot een bestaan waarin zelfs mijn naam getuigde van mijn onwettige geboorte. Ik herinner me een periode in mijn leven dat ik echt bang was om haar onder ogen te komen.

Waarschijnlijk was zij degene die bewerkstelligde dat mijn vader werd vermoord in Woeste Woud, jaren nadat ik was aangekomen in de Hertenhorst. Maar ik kon er niets tegen ondernemen, en Chade evenmin. We konden geen gerechtigheid eisen. Ik weet nog dat ik me destijds afvroeg of koning Vlijm ervan op de hoogte was, en of het hem eigenlijk wel iets kon schelen. Ik was ervan overtuigd dat als koningin Desiree mij dood wilde hebben, zij daar gewoon om kon verzoeken. Het was zelfs maar de vraag of Chade me zou beschermen, of dat hij zich zou neerleggen bij het onvermijdelijke. Het is zwaar voor een kind om gebukt te gaan onder dergelijke onzekerheden.

Woeste Woud was een beladen plek voor mij. Het was synoniem aan verbanning en vernedering. Toen ik nog in de Hertenhorst woonde, kreeg ik vaak te horen dat mijn vader daarheen was gevlucht om te ontkomen aan de schande van mijn geboorte. Hij had afstand gedaan van zijn troon en titel, en zijn hoofd gebogen voor de pijn en woede van zijn wettige vrouw Patience. Nadat hij aan de koning en het hof zijn excuses had aangeboden voor zijn falen op moreel en oordeelkundig gebied, was hij weggevlucht van de bastard die hij had verwekt.

Omdat ik nooit op een andere plek had gewoond dan in een versterkte burcht op een heuvel, zag Woeste Woud er in mijn verbeelding ook zo uit. Een beetje zoals de palissadevesting bij Maanoog in het Bergrijk, of de Hertenhorst, boven op de steil uit zee oprijzende zwarte rotswanden. Ik zag in gedachten mijn vader in somber stilzwijgen in een kille zaal zitten waarvan de wanden bedekt waren met strijdwimpels en oude wapenschilden. Ik stelde me steenachtige landerijen voor die grensden aan nevelige moerassen.

Later zou ik ontdekken dat Woeste Woud een riant landgoed was. Het huis, ruim en comfortabel, was gebouwd in een brede, vruchtbare vallei. De muren waren niet van grauwe steen, maar van warm getint eiken en esdoorn, en hoewel er plavuizen op de vloer lagen, waren de muren gelambrieseerd. Warm zonlicht viel in brede banen de kamers binnen door de hoge, smalle ramen. De oprijlaan naar de voordeur was breed en omzoomd door sierlijke witte berken, die in de herfst een tapijt van gouden bladeren op de weg wierpen, en in de winter, als ze doorbogen onder de sneeuw, een wit berijpte tunnel vormden.

Woeste Woud was geen somber oord van verbanning. Het was een plek waar mijn vader en zijn onvruchtbare vrouw in vrede en veiligheid konden leven. Ik denk dat mijn grootvader evenveel van mijn vader hield als zijn stiefmoeder hem haatte. Koning Vlijm stuurde hem naar dat verre landgoed opdat zij hem geen kwaad kon doen.

En toen mijn tijd gekomen was om daar naartoe te gaan, samen met de vrouw van wie ik hield en haar levenslustige jongens, en met de vrouw die altijd al mijn moeder had willen zijn, werd het voor een tijdje ook voor ons een oase van rust en vrede.

De tijd is een hardvochtige leraar, die ons zijn lessen te laat leert om er nut van te kunnen hebben. Jaren nadat ik er mijn voordeel mee had kunnen doen, openbaren de inzichten zich aan mij. Als ik nu terugdenk aan de 'oude' koning Vlijm, zie ik dat hij een man was die gebukt ging onder een chronische ziekte die zijn lichaam verwoestte en zijn geest aantastte. En erger nog, ik zie koningin Desiree voor wat ze was: niet een kwaadaardige vrouw wier bedoeling het was mij het leven zo zuur mogelijk te maken, maar een moeder die zo vurig van haar enige zoon hield dat ze het niet kon verdragen dat hem ook maar een strobreed in de weg werd gelegd, en die hemel en aarde zou bewegen om hem op de troon te zetten.

Wat zou ik niet allemaal hebben gedaan om mijn dochttertje te beschermen? Welke actie zou te extreem zijn geweest? Als ik zeg dat ik ze allemaal zou hebben gedood, zonder spijt, ben ik dan een monster?

Of gewoon een vader?

Maar dat is allemaal gepraat achteraf. Al die wijze lessen leerde ik te laat. Toen ik nog een jongeman was, voelde ik me een gevangene in mijn eigen lichaam, vol pijn en frustratie en bekommernis. O, wat had ik een medelijden met mezelf, en ik rechtvaardigde elke ondoordachte beslissing die ik ooit had genomen! Toen de tijd voor mij gekomen was om de rol van het wijze oude gezinshoofd op me te nemen, zat ik naar mijn gevoel weer in de val. Dit keer in het lichaam van een man van middelbare leeftijd, nog steeds een speelbal van mijn hartstochten en impulsen, nog steeds vertrouwend op de kracht van mijn zwaardarm, terwijl ik er beter aan had gedaan mijn verstand te gebruiken.

Allemaal wijsheid achteraf. Inzichten die tientallen jaren te laat komen.

En zoveel verlies als gevolg daarvan.

WOESTE WOOD

Burrich, oude vriend,

Nou, we hebben hier wel zo'n beetje onze draai gevonden, denk ik. Het is geen prettige tijd geweest voor mij, en voor jou ook niet, als je enigszins beknopte berichtje net zoveel verzwijgt als ik vermoed. Het huis is enorm, veel te groot voor ons tweeën. Echt iets voor jou om eerst te vragen hoe het met onze rijdieren is gesteld voordat je informeert naar mijn gezondheid. Wel, het doet me plezier je te vertellen dat Zijde de verandering van stal heel rustig heeft ondergaan, zoals een welgemanierd rijpaard betaamt. Langbeen, daarentegen, heeft een nieuwe hobby: het pesten van de plaatselijke hengst. Maar we hebben stappen ondernomen om er zeker van te zijn dat hun stallen en weiden goed gescheiden zijn. Ik heb zijn portie graan verminderd, en er is hier een jonge stalknecht die, geloof het of niet, Langman heet en die buiten zichzelf van vreugde was toen ik hem verzocht het paard minstens één keer per dag mee naar buiten te nemen en hem zo hard mogelijk te laten rennen. Met een dergelijk regime weet ik zeker dat hij binnenkort wel rustiger zal worden.

Dan mijn vrouw. Je hebt niet naar haar gevraagd, maar ik ken je goed, mijn vriend. Dus ik zal je vertellen dat Patience woedend is over de hele situatie, en ook gekwetst, neerslachtig, hysterisch en nog honderd andere goedstoestanden. Het ene moment scheldt ze me uit omdat ik haar ontrouw ben geweest voordat we elkaar ontmoetten, en het volgende moment vergeeft ze mij en verwijt ze zichzelf dat ze mij geen erfgenaam heeft geschonken, aangezien het 'zonneklaar is dat het probleem geheel bij mij ligt'. Maar we komen deze crisis wel weer te boven, zoals immer.

Ik waardeer het dat je de last van mijn andere verantwoordelijkheden daar op je hebt genomen. Mijn broer heeft me verteld over het temperament van degene die aan jouw zorg is toevertrouwd, dus mijn medeleven gaat uit naar jullie beiden, en mijn innige dank. Op wie anders kon ik rekenen op een moment als dit, voor een gunst van dergelijke omvang?

Ik vertrouw erop dat je begrijpt waarom ik niet verder in details kan treden. Geef Vosje uit mijn naam een stevige knuffel, en een groot bot. Ik ben ervan overtuigd dat ik net zoveel te danken heb aan haar waakzaamheid als aan de jouwe. Mijn vrouw roept me, dus ik moet deze brief beëindigen en

versturen. Mijn broer heeft misschien bericht van mij voor jou wanneer jullie paden elkaar weer kruisen.

– Ongetekende brief van Chevalric aan stalmeester Burrich

Verse sneeuw lag in witte richels op de kale zwarte takken van de berken die de oprijlaan flankerden. Het wit stak fel af tegen het zwart, als bij een geruit narrenpak. De sneeuw dwarrelde omlaag en voegde een verse laag glinsterend wit toe aan de opgewaaide sneeuwhopen op de binnenplaats. Hij verzachtte de aanblik van de verse wielsporen in de oprijlaan, wiste de voetafdrukken van de jongens uit en effende de hobbels in de paden zodat ze nog maar nauwelijks zichtbaar waren. Terwijl ik keek, kwam er weer een rijtuig aan, getrokken door een span schimmels. De in een rode mantel gehulde schouders van de koetsier waren bepoederd met sneeuw. Een page in groengele livrei schoot toe vanaf de trappen van Woeste Woud om het portier te openen en onze gasten welkom te heten. Vanwaar ik stond kon ik niet zien wie het waren, behalve dat hun kledij eerder wees op handelaren uit Wilgoord dan op lage adel van een van de naburige landgoederen. Toen ze uit het zicht verdwenen en de koetsier de wagen naar de stallen reed, keek ik op naar de middaghemel. Die beloofde nog meer sneeuw. Waarschijnlijk zou het de hele nacht doorgaan. Nou, dat was passend. Ik liet het gordijn vallen en draaide me om toen Mollie de slaapkamer binnenkwam.

‘Fitz! Je bent nog niet klaar?’

Ik keek naar mezelf. ‘Ik dacht dat ik...’

Mijn vrouw klakte met haar tong. ‘O, Fitz toch. Het is Winterfeest! De zalen zijn versierd met groen, Patience heeft Kok genoeg eten laten bereiden voor een heel weeshuis, alle minstrelen die ze heeft uitgenodigd zijn bezig hun instrumenten te stemmen, en de helft van onze gasten is al gearriveerd. Je hoort beneden te staan om hen te begroeten bij aankomst, maar je bent nog niet eens aangekleed.’

Ik overwoog haar te vragen wat er mis was met wat ik aanhad, maar ze rommelde al in mijn kledingkist, diepte kledingstukken op, keek er even naar en legde ze dan terzijde. Ik wachtte.

‘Dit,’ zei ze terwijl ze een wit linnen overhemd met kanten ruches aan de mouwen opviste. ‘En daar overheen dit wambuis. Iedereen weet dat het dragen van groen op het Winterfeest geluk brengt. Met je zilveren ketting, want die past bij de knopen. En deze maillot. Hij is wel ouderwets en je ziet eruit als een oude man als je hem draagt, maar deze is in ieder geval niet zo uitgelubberd als die je aanhebt. Het gaat zeker te ver om je te vragen je nieuwe broek aan te trekken?’

‘Ik zie er niet alleen uit als een oude man, ik b n het ook. Zevenenveertig jaar oud. Mag ik me dan alsjeblieft kleden zoals ik zelf wil?’

Ze fronste haar wenkbrauwen en zond me zogenaamd een boze blik, maar ik zag dat ze het niet meende. Ze zette haar handen op haar heupen. ‘Als jij jezelf al bejaard vindt, wat ben ik dan in jouw ogen? Een verschrompeld oud besje? Want als ik het me goed herinner ben ik drie jaar ouder dan jij.’

‘Natuurlijk niet!’ haastte ik me te zeggen. Maar ik kon het niet laten te mopperen: ‘Ik snap niet waarom iedereen zich wil kleden alsof ze van Jammailliaanse adel zijn. De stof van die broek is zo dun dat ze al scheurt als je ook maar in de buurt komt van een braamstruik, en...’

Ze slaakte een geërgerde zucht. ‘Ja ja, dat verhaal heb ik al honderd keer van je gehoord. En als het op Woeste Woud wemelde van de braamstruiken zou ik zeggen, je hebt een punt, maar het tegendeel is het geval. Hier, trek deze schone maillot aan. Die je aanhebt kun je soep van koken. Droeg je die gisteren niet toen je hielp met dat paard met de gespleten hoef? En trek je mocassins aan, niet die afgetrapte laarzen. De mensen verwachten van je dat je danst, weet je.’

Ik legde me neer bij het onvermijdelijke en begon me uit te kleden. Toen ik mijn hemd over mijn hoofd trok, ontmoette mijn blik de hare. Ze glimlachte op een vertrouwde manier, en terwijl ik mijn blik liet gaan over haar hulstkroon, de kanten ruches op haar blouse en haar vrolijk geborduurd tuniek, begon ik ook te glimlachen. Haar lach werd breder, maar ze deed niettemin een stap achteruit.

‘Denk erom, Fitz, we hebben gasten die op ons wachten.’

‘Die kunnen best nog wel wat langer wachten. Onze dochter houdt ze wel bezig.’

Ik deed een stap naar voren. Ze liep naar de deur, legde haar hand op de klink en schudde haar hoofd, zodat haar zwarte krullen in het rond zwierden. Ze boog haar hoofd en keek me van onder haar wimpers aan, en plotse-ling leken de jaren van haar af te vallen en was ze weer een meisje, een wild kind uit de stad Hertenhorst dat mij uitdaagde haar achterna te zitten over het zandstrand. Herinnerde ze het zich? Misschien wel, want ze beet op haar onderlip en ik zag haar weerstand wegsmelten.

Maar toen zei ze: ‘Nee. We kunnen onze gasten niet laten wachten, en een ontvangst door onze dochter is niet hetzelfde als een begroeting door jou en mij. En aangezien Raadsel voortdurend in haar buurt te vinden is, lijkt het alsof wij hen presenteren als paar, en dat mag pas als ze van de koning toestemming krijgen om te trouwen. Dus zullen jij en ik geduld moeten betrach-

ten. Want ik ben niet van plan vanavond tevreden te zijn met “een beetje” aandacht. Ik verwacht meer inspanning van jouw kant.’

‘Echt waar?’ Ik daagde haar uit met mijn blik en deed twee snelle stappen in haar richting, maar ze slaakte een gillette en schoot de gang op.

Terwijl ze de deur achter zich dichttrok, riep ze door de spleet: ‘Schiet een beetje op! Je weet hoe snel feestjes van Patience uit de hand kunnen lopen. Ik heb Netel weliswaar de leiding gegeven, maar Raadsel is bijna net zo erg als Patience.’ Een pauze. ‘En waag het niet te laat te komen en me zonder danspartner te laten zitten!’

Ze sloot de deur net toen ik hem bereikte. Ik stopte en liep toen, met een kleine zucht, terug om mijn schone maillot en huissloffes aan te trekken. Ze verwachtte dat ik met haar zou dansen, en ik zou uiteraard mijn best doen, maar het kwam bij mij niet van binnenuit. Raadsel daarentegen genoot van dit soort festiviteiten met een overgave die in schril contrast stond met zijn gereserveerde houding toen hij nog op de Hertenhurst woonde. Misschien was zijn gedrag zelfs wel enigszins ongepast voor iemand die ogenschijnlijk niet meer was dan een knecht die vroeger bij ons in dienst was. Ik merkte dat ik glimlachte. Netel nam soms een voorbeeld aan hem en liet dan een vrolijke kant van zichzelf zien die zij zelden toonde aan het hof van de koning. Haard en Eerlijk, de enige twee van Mollies zes volwassen zonen die nog thuis woonden, hadden ook weinig aansporing nodig om de bloemetjes buiten te zetten. Als Patience echt half Wilgoord had uitgenodigd, plus veel meer muzikanten dan er op een avond konden optreden, dan zou dit Winterfeest wel eens lang kunnen gaan duren.

Met enige tegenzin stroopte ik mijn maillot af en trok de broek aan. Hij was donkergroen, tegen zwart aan, gemaakt van dun linnen en bijna net zo volumineus als een rok. Ik maakte hem om mijn middel vast met linten. Een brede zijden ceintuur voltooide het belachelijke kledingstuk. Ik troostte mezelf met de gedachte dat het Mollie plezier deed als ik hem droeg. Ik vermoedde dat ze Raadsel net zo lang aan zijn kop had gezeurd tot hij vergelijkbare kledij had aangetrokken. Ik zuchtte weer en vroeg me nogmaals af waarom we allemaal zo nodig de Jamailliaanse mode moesten volgen. Ik legde de laatste hand aan mijn uitdossing, vlocht mijn haar in de staart van een krijger, en verliet de slaapkamer. Ik bleef een ogenblik staan boven aan de grote eiken trap en luisterde naar het feestgedruis dat van beneden kwam. Ik haalde diep adem, alsof ik op het punt stond in een koud meer te springen. Ik had niets te vrezen, geen reden om te aarzelen, maar de ingesleten gewoonten van mijn vroege jeugd deden zich gelden. Ik had het volste recht om deze trap af te dalen en me te midden van het opgewekte gezels-

schap beneden te begeven als heer des huizes en echtgenoot van de dame van wie het huis was. Iedereen kende me nu als landheer Tom Dassenkop, die dan laaggeboren mocht zijn, maar die aan de zijde van vrouwe Mollie was opgeklommen tot de kringen van de gegoede burgerij. De bastaard FitzChevalric Ziener – kleinzoon en neef van koningen – was al vele jaren geleden ten grave gedragen. Voor de mensen beneden was ik landheer Tom en de gastheer van het feest dat op het punt stond te beginnen.

Ook al droeg ik een belachelijke Jamailliaanse broek.

Ik bleef nog even staan luisteren. Ik hoorde minstens twee groepen minstrelen wedijveren om als eerste hun instrumenten gestemd te hebben. Raadsels lach klonk plotseling klaterend op, wat me een glimlach ontlokte. Het geroezemoes van stemmen uit de grote zaal nam even toe in volume en werd toen weer zachter. Een van de groepen minstrelen had het wedstrijdje stemmen gewonnen, want boven het gegons van stemmen uit klonken plotseling trommelslagen, in een levendig ritme. Het dansen zou binnenkort beginnen. Ik was eigenlijk al te laat, ik kon maar beter zorgen dat ik als de wiedeweerga beneden kwam. Toch putte ik er een zoet genot uit om daar nog even te blijven staan, boven aan de trap, en in gedachten Netels flitsende voeten voor me te zien, en haar sprinkelende ogen terwijl Raadsel haar leidde. O, en Mollie! Ze zou vol ongeduld op mij staan wachten! Ik was door de jaren heen een redelijk danser geworden, omwille van haar, omdat ze er zo van genoot. Ze zou het me nooit vergeven als ik het liet afweten.

Ik haastte me met twee treden tegelijk naar beneden, bereikte de hal en werd daar plotseling aangeklampt door Revel. Onze nieuwe jonge huismeester zag er piekfijn uit in een wit overhemd, zwart jasje en zwarte broek naar de laatste Jamailliaanse mode. Zijn groene mocassins staken daar opvallend bij af, evenals de gele sjaal om zijn hals. Groen en geel waren de kleuren van Woeste Woud, en ik vermoedde dat deze accessoires een idee van Patience waren. Ik probeerde mijn glimlach te verbergen, maar ik denk dat hij het in mijn ogen las.

Hij richtte zich op in zijn volle lengte, die aanzienlijk was, en zei op ernstige toon: ‘Meneer, er staan minstrelen voor de deur.’

Ik keek hem verbaasd aan. ‘Nou, laat ze binnen, kerel. Het is tenslotte Winterfeest.’

Hij bleef stokstijf staan, zijn lippen geplooid in een uitdrukking van afkeuring. ‘Meneer, ik denk niet dat ze waren uitgenodigd.’

‘Het is Winterfeest,’ herhaalde ik, licht geïrriteerd. Mollie zou niet blij zijn dat ik haar liet wachten. ‘Patience nodigt altijd elke minstreel, poppenspeler, acrobaat, ketellapper en hoefsmid die ze tegenkomt uit om samen

met ons het feest te vieren. Ze heeft ze waarschijnlijk maanden geleden geïnviteerd en is het daarna glad vergeten.’

Ik had niet gedacht dat zijn houding nog stijver kon worden, maar hij kreeg het voor elkaar. ‘Meneer, ze stonden bij de stal en probeerden naar binnen te gluren door een spleet in de beplanking. Langman hoorde de honden blaffen en ging kijken wat er was. Ze zeiden dat ze minstrelen waren, en voor het Winterfeest waren uitgenodigd.’

‘Ja, en?’

Hij haalde even wat dieper adem. ‘Meneer, ik denk niet dat ze minstrelen zijn. Ze hebben geen instrumenten bij zich. En toen een van hen zei dat ze minstrelen waren, zei een ander, nee, ze waren acrobaten. Maar toen Langman aanbood met hen mee te lopen naar de voordeur, zeiden ze dat dat niet hoefde, ze wilden alleen maar onderdak voor de nacht, en de stal was prima.’ Hij schudde zijn hoofd. ‘Langman denkt dat ze niet zijn wie ze beweren te zijn. En ik denk hetzelfde.’

Ik keek hem aan. Revel sloeg zijn armen over elkaar en vermeed mijn blik. Er lag een koppige trek om zijn mond. Ik besepte dat ik een beetje geduld met hem moest hebben. Hij was nog jong en pas bij ons in dienst. Cravit Zachthand, onze oude huismeester, was vorig jaar overleden. Raadsel had veel taken van de oude man op zich genomen, maar er tevens op aangedrongen dat we een nieuwe huismeester in dienst namen. Ik had terloops geantwoord dat ik geen tijd had om een geschikte kandidaat te vinden, en binnen drie dagen was Raadsel op de proppen gekomen met Revel. Dat was nu twee maanden geleden, en Revel kende nog niet alle fijne kneepjes van het vak. En wellicht had Raadsel hem besmet met zijn eigen behoedzame manier van doen. Raadsel was immers Chades man, en aan ons huishouden toegevoegd om mij te beschermen en waarschijnlijk te bespioneren. Ondanks zijn huidige opgewektheid en zijn toewijding aan mijn dochter, was hij argwanend van aard, op het absurde af. Als we hem zijn zin gaven, zou er op Woeste Woud een contingent bewakers gelegerd zijn dat niet onderdeel was van de persoonlijke garde van de koningin.

Ik richtte mijn aandacht weer op de huidige kwestie. ‘Revel, ik waardeer je bezorgdheid, maar het is Winterfeest. En of het nu minstrelen of landlopers zijn, op een dag als deze hoort niemand de toegang te worden ontzegd, en zeker niet als het zo sneeuwt als vanavond. Zolang er genoeg plaats is in het huis, hoeven ze niet in de stal te slapen. Laat ze binnen. Ik weet zeker dat alles in orde is.’

‘Meneer.’ Hij was het er niet mee eens, maar hij gehoorzaamde.

Ik onderdrukte een zucht en liep weg teneinde me te mengen onder de feestvierders in de grote zaal.

‘Meneer?’

Ik draaide me weer om en vroeg op strenge toon: ‘Is er nog iets, Revel? Iets wat geen uitstel kan velen?’ Ik hoorde de eerste voorzichtige tonen van de muzikanten, en vervolgens barstte plotseling de muziek los. Ik had het begin van de eerste dans gemist. Ik klemde mijn tanden op elkaar terwijl ik dacht aan Mollie die aan de rand van de dansvloer toekeek hoe de paartjes rondzwierden.

Ik zag dat hij aarzelde en toen besloot door te zetten. ‘Meneer, de boodschapper wacht nog steeds op u in uw studeerkamer.’

‘Boodschapper?’

Revel trok een gepijnigd gezicht. ‘Uren geleden al heb ik een van onze tijdelijke pages naar u toe gestuurd met de mededeling dat er een boodschapper was gearriveerd. Hij zei dat hij naar u heeft staan schreeuwen door de deur van het stoombad. Het spijt me het te moeten zeggen, meneer, maar dit is wat je krijgt als je gebruikmaakt van ongeoeffende jongens en meisjes als page. Er zouden er eigenlijk een paar hier inwoning moeten krijgen, al was het maar om hen op te leiden met het oog op de toekomst.’

Toen hij mijn vermoede blik zag, schraapte Revel zijn keel en veranderde van tactiek. ‘Mijn excuses, meneer. Ik had hem terug moeten sturen om te bevestigen dat u hem had gehoord.’

‘Ik heb hem niet gehoord. Revel, zou je dit voor mij willen afhandelen?’ Ik nam een aarzelende stap in de richting van de zaal, waar de muziek steeds luider begon te klinken.

Revel schudde even met zijn hoofd, een beweging zo miniem dat hij bijna niet te zien was. ‘Het spijt me zeer, meneer, maar de boodschapper staat erop het bericht persoonlijk aan u over te brengen. Ik heb twee keer gevraagd of ik de boodschap kon afleveren, en bood aan het bericht op te schrijven zodat u het kon lezen. De boodschapper houdt echter vol dat het uitsluitend voor uw oren bestemd is.’

Ik had wel een vermoeden van wie het bericht was en wat het behelsde. Landheer Barit probeerde mij al een tijdlang toestemming te ontfoetselen om een deel van zijn schaapskudde op onze winterweide te laten grazen, samen met onze eigen dieren. Onze schaapherder was echter onverbiddelijk geweest. Volgens hem was de weide niet groot genoeg voor zoveel beesten. Ik was van plan het advies van herder Lin op te volgen, zelfs als Barit nu bereid was een flinke hoeveelheid geld te bieden. De vooravond van Winterfeest

was bovendien geen tijd om zaken te doen. Het moest maar wachten. Dat weiland liep niet weg.

‘Het is in orde, Revel. En wees niet te streng voor onze pages. Je hebt gelijk, we zouden er eigenlijk een of twee in dienst moeten nemen. Maar de meeste jongens gaan later toch werken in de boomgaarden en de meisjes treden in de voetsporen van hun moeder. We hebben ze hier maar heel af en toe nodig.’ Ik had eigenlijk helemaal geen zin om hier nu over na te denken. Mollie rekende op me! Ik haalde diep adem en nam een besluit. ‘Het is erg onbeleefd om een boodschapper zo lang te laten wachten, maar het zou van een nog veel grotere lomphed van mijn kant getuigen als ik mijn dame zowel voor de eerste als de tweede dans liet zitten. Bied de boodschapper mijn verontschuldiging aan voor deze vervelende vertraging en zie erop toe dat hij te eten en te drinken krijgt. Zeg hem dat ik direct na de tweede dans naar de studeerkamer kom.’ Ik had er helemaal geen zin in. Ik wilde feestvieren. Een beter idee kwam bij me op. ‘Nee! Nodig hem uit voor het feest. Zeg hem te genieten van alles wat de avond biedt, en dat we elkaar morgen voor het middaguur zullen spreken.’ Ik kon niets bedenken wat zo dringend was dat het onverwijd mijn aandacht behoefde.

‘Haar, meneer.’

‘Revel?’

‘Haar. De boodschapper is een meisje, meneer. Een vrouw kun je haar moeilijk noemen, ze ziet er erg jong uit. Uiteraard heb ik haar al eten en drinken aangeboden. Ik zou in dat opzicht niemand verwaarlozen die aan uw deur kwam, laat staan iemand die overduidelijk een lange en vermoeiende reis achter de rug heeft.’

De muziek klonk uitnodigend en Mollie stond te wachten. Beter de boodschapper ongeduldig dan Mollie. ‘Bied haar dan een kamer aan, en vraag of ze misschien een warm bad wil of een rustige maaltijd alleen voordat we elkaar morgen spreken. Doe je best om ervoor te zorgen dat zij zich op haar gemak voelt, Revel, en dan zal ik haar morgen zoveel van mijn tijd geven als ze wil.’

‘Goed, meneer, ik zal het doen, meneer.’

Hij draaide zich om en liep terug naar de vestibule, en ik haastte me naar de grote zaal van Woeste Woud. De twee hoge deuren stonden open en de goudgetinte eiken planken glansden in de gloed van het haardvuur en het kaarslicht. Muziek en de geluiden van dansende voeten stroomden vanuit de zaal de gang in, maar net toen ik de ingang bereikte speelden de muzikanten het laatste refrein en met een roep uit vele kelen was de eerste dans voorbij. Ik verwenste mijn pech. Maar toen ik de zaal betrad, te midden van een golf

van applaus voor de minstrelen, zag ik nog net hoe Mollies danspartner een sierlijke buiging voor haar maakte. Mijn stiefzoon Haard had zijn moeder gered en haar uitgenodigd samen met hem de dansvloer te betreden. De jonge Haard was het afgelopen jaar gegroeid als kool. Hij was nu zeventien en stak al een kop boven zijn moeder uit. Hij had de knappe, sterke gelaatstreken van zijn vader Burrich geërfd, maar zijn voorhoofd en lachende mond had hij van Mollie. Zijn wangen gloeiden van de inspanning van het dansen, en Mollie zag er niet uit alsof ze me ook maar een tel had gemist. Toen ze opkeek en haar ogen de mijne ontmoetten, glimlachte ze. Ik prijsde Haard in stilte en besloot een manier te zoeken om hem te bedanken. Aan de andere kant van de zaal stond zijn oudere broer, Eerlijk, tegen de schouw van de haard geleund. Netel en Raadsel hielden hem gezelschap. Netels wangen hadden een hoogrode kleur en ik wist dat Eerlijk zijn oudere zus aan het plagen was, en dat Raadsel meedeed.

Ik baande me een weg door het gewoel naar Mollie, waarbij ik vaak bleef staan om te buigen en de begroetingen van onze vele gasten te beantwoorden. Alle rangen en standen waren vertegenwoordigd. Niet alleen de adel en lage adel van de streek, piekfijn gekleed in kant en linnen broek, maar ook ketellapper John en de dorpsnaaister en een lokale kaasmaker. Hun feestkledij was misschien een beetje meer gedateerd en sommige kledingstukken waren danig versleten, maar ze waren geborsteld voor de gelegenheid en de glanzende hulstblaadjes die veel van hen droegen waren vers geplukt. Mollie had haar beste geurkaarsen aangestoken, zodat de aroma's van lavendel en kamperfoelie de lucht vulden, en de dansende vlammetjes beschilderden de muren met goud en honing. Grote vuren brandden in alle drie de haarden, waarin vlees aan spitten ronddraaide, verzorgd door rood aangelopen dorpsjongens die voor de gelegenheid waren ingehuurd. Verscheidene dienstmeisjes waren bezig bij het biervat in de hoek. Ze vulden de mokken op de dienbladen, zodat zij ze konden aanbieden aan de hijgende dansers zodra de muziek even ophield.

Aan de zijkant van de zaal stonden tafels vol met brood, appels, gerechten met rozijnen en noten, gebak en taarten, schotels gerookt vlees en vis, en veel andere gerechten die ik niet herkende. Er lagen ook plakken vlees die van het gebrad aan de spitten waren gesneden, genoeg om zelfs de grootste honger te stillen; de rijke geur droeg bij aan de feestelijke sfeer. De gasten konden plaatsnemen op banken en genieten van al het voedsel, en de drank, want er was ook bier en wijn in overvloed.

Aan de andere kant van de zaal maakte de eerste groep minstrelen het podium vrij voor de volgende. De vloer was bestrooid met zand voor de dan-

sers. Ongetwijfeld had het zand in elegante patronen gelegen toen de eerste gasten arriveerden, maar nu was alles verspreid door de voeten van de feestvierders. Ik bereikte Mollie net op het moment dat de nieuwe muzikanten hun eerste noten speelden. Dit nummer was even ingetogen als het eerste uitbundig was geweest, dus toen Mollie mijn hand greep en me naar de dansvloer leidde, was ik in staat haar beide handen vast te houden en haar stem boven de klanken uit te blijven horen.

‘Je ziet er goed uit vanavond, landheer Dassenkop.’ Ze duwde me in de rij andere mannelijke dansers.

Ik maakte een vormelijke buiging voor haar. ‘Als jij tevreden bent, dan ben ik het ook,’ antwoordde ik. Ik negeerde het klapperen van de stof van de broek tegen mijn kuiten terwijl we draaiden, even uiteengingen en vervolgens weer samenkwamen en elkaars handen pakten. Ik ving een glimp op van Raadsel en Netel. Jawel, Raadsel had precies zo’n flodderbroek aan, een blauwe, en hij hield mijn dochter niet vast bij de vingertoppen, maar omvatte haar hele hand. Netel glimlachte. Toen ik achteromkeek naar Mollie lachte ze ook. Ze had de richting van mijn blik gevolgd.

‘Zijn we ooit ook zo jong en onbezorgd geweest?’ vroeg ze me.

Ik schudde mijn hoofd. ‘Ik denk het niet. Het leven was harder voor ons toen wij die leeftijd hadden.’ Ik zag dat ze in gedachten terugging naar die tijd.

Ze zei: ‘Toen ik net zo oud was als Netel nu, was ik al moeder van drie kinderen en zwanger van de vierde. En jij was...’ Ze liet de woorden in de lucht hangen, en ik zweeg.

Ik woonde destijds in een hutje in de buurt van Smidshamer met mijn wolf. Was dat het jaar dat ik Pé in huis had genomen? De wees was blij geweest een dak boven zijn hoofd te hebben, en Nachtogen was blij geweest met zijn gezelschap, dat een stuk vrolijker was dan het mijne. Ik dacht destijds dat ik me erbij had neergelegd dat ik Mollie was kwijtgeraakt aan Burrich. Negentien lange jaren geleden.

Ik verdreef de sombere herinnering, legde mijn handen om Mollies middel en tilde haar van de vloer terwijl we rondraaiden. Ze pakte mijn schouders vast, en haar mond ging open van verbazing en verrukking. Om ons heen keken de andere dansers even verrast op. Terwijl ik haar weer op haar voeten zette, zei ik: ‘En daarom moeten we nu jong en onbezorgd zijn.’

‘Jij, misschien.’

Haar wangen hadden een kleur en ze leek een beetje buiten adem terwijl we weer uiteengingen en draaiden en opnieuw bijeenkwamen. Dat wil zeggen, bijna weer bijeenkwamen. Nee, ik had nog iets verder moeten draaien en vervolgens... of had ik toch... Hoe dan ook, ik was hopeloos in de war,

net op het moment dat ik mezelf feliciteerde met het feit dat ik elke stap van deze ingewikkelde dans had onthouden. De andere dansers vermeden me en stroomden langs me heen als water langs een weerbarstige steen in een beek. Ik draaide om mijn as op zoek naar Mollie en vond haar achter me, haar handen voor haar mond geslagen in een vergeefse poging om haar lachen in te houden. Ik pakte haar vast, met de bedoeling ons weer bij de rij dansenden te voegen, maar ze nam mijn beide handen en trok me weg van de dansvloer, schuddend van het lachen. Ik rolde met mijn ogen en probeerde me te verontschuldigen.

Maar ze zei: 'Het is al goed, lieverd. Ik snak naar een kleine pauze, en iets te drinken. Ik ben nog moe van het dansen met Haard; die jongen heeft zoveel energie. Een beetje rust kan ik wel gebruiken.' Haar adem stakte plotseling en ze leunde tegen mij aan. Haar voorhoofd glinsterde van het zweet. Ze legde een hand in haar nek en wreef alsof ze stijve spieren wilde losmaken.

'Ik ook,' loog ik. Haar gezicht was erg rood en ze glimlachte flauwtjes naar me terwijl ze een hand tegen haar borst drukte als om haar hart tot bedaren te brengen. Ik glimlachte terug en nam haar mee naar haar stoel bij de haard. Ze zat nog niet of een page dook op en bood aan een glas wijn voor haar te halen. Ze knikte, en hij schoot weg.

'Wat had die jongen allemaal op zijn hoed zitten?' vroeg ik afwezig.

'Veren. En haarlokken, van paardenstaarten.' Ze was nog steeds buiten adem.

Ik keek haar verbijsterd aan.

'Patience is daar helemaal weg van, dit jaar. Alle jongens van Wilgoord die ze heeft ingehuurd om voor page te spelen zijn zo uitgedost. Veren om ervoor te zorgen dat onze problemen wegvliegen, en, voor het geval dat niet afdoende is, haren uit paardenstaarten, omdat dat het laatste is wat onze problemen zullen zien als wij ze ontvluchten.'

'Ik... begrijp het.' Mijn tweede leugen van die avond.

'Nou, fijn dat je het snapt, want mij ontgaat het. Maar elk Winterfeest is er wel iets, nietwaar? Herinner je je nog dat jaar dat Patience houten staven uitdeelde aan alle ongehuwde mannen die naar het feest kwamen? Staven met een lengte die gebaseerd was op haar inschatting van de afmeting van hun mannelijkheid?'

Ik verbeet de lach die dreigde op te borrelen. 'Ja, dat weet ik nog heel goed. Blijkbaar dacht ze dat de aanwezige ongehuwde dames een duidelijke indicatie nodig hadden welke van die mannen de beste partner zou zijn.'

Mollies wenkbrauwen gingen omhoog. 'Misschien werkte het wel. Er waren dat jaar zes bruiloften op het Lentefeest.'

Mijn vrouw keek door de zaal naar Patience, mijn stiefmoeder, die gekleed was in een statige jurk van lichtblauw velours, afgezet met zwart kant aan de manchetten en kraag. Haar lange grijze haren waren gevlochten en opgestoken. Er zat een takje hulst in haar kapsel, en enkele tientallen felblauwe veren staken er aan alle kanten uit. Aan een armband rond haar pols bungelde een waaier, met dezelfde blauwe kleur als haar japon en de veren, en eveneens afgezet met zwart kant. Ze zag er zowel prachtig als excentriek uit, zoals altijd. Ze gebaarde met een vinger naar Mollies jongste, zo te zien gaf ze hem een standje. Haard stond rechtop en keek plechtig op haar neer, maar achter zijn rug wriemelde hij zenuwachtig met zijn vingers. Zijn broer Eerlijk keek van een afstandje toe en onderdrukte een grijns terwijl hij wachtte tot Haard werd geëxcuseerd. Ik had medelijden met hen beiden. Patience scheen te denken dat de jongens nog steeds tien en twaalf waren, hoewel ze alle twee een kop boven haar uitstaken. Eerlijk zou binnenkort twintig worden, en Haard, Mollies jongste, was zeventien. Maar hij stond er heel schuld bewust bij en nam Patience' uitbrander gelaten in ontvangst.

'Ik zal vrouwe Patience laten weten dat er nog meer minstrelen zijn gearriveerd,' zei ik tegen Mollie. 'Ik hoop dat dit de laatsten zijn. Straks zijn er zoveel dat ze op de vuist gaan om uit te maken wie er mag spelen en voor hoelang.' Elke minstrel die werd uitgenodigd op te treden op Woeste Woud was verzekerd van een maaltijd, een warme, droge plek om te slapen, en een kleine beurs met inhoud voor hun inspanningen. De rest van hun inkomen was afkomstig van de gasten, en vaak haalden de muzikanten die het langst speelden het meeste geld op. Drie groepen muzikanten waren meer dan voldoende voor een Winterfeest. Vier zou te veel zijn.

Mollie knikte. Ze bracht haar handen naar haar rode wangen. 'Ik denk dat ik hier nog even blijf zitten. O, daar is de jongen met mijn wijn!'

De muziek stopte even en ik nam de gelegenheid te baat om snel de dansvloer over te steken naar Patience.

Ze zag me aankomen en glimlachte aanvankelijk, maar toen haar blik over mijn kleding gleed verscheen er een frons op haar gezicht. Tegen de tijd dat ik haar bereikte, was ze Haard, die de gelegenheid had aangegrepen om samen met zijn broer te ontsnappen, helemaal vergeten. Ze klapte haar waaier dicht, richtte het ding op mij en vroeg beschuldigend: 'Waarom heb je je maillot niet aan? De stof van die broek fladdert rond je benen als een losgeslagen zeil in een gierende storm!'

Ik keek omlaag, en toen weer naar haar. 'De nieuwste mode van Jamailia.' Toen haar misprijzen alleen maar groter werd, voegde ik eraan toe: 'Mollie heeft hem uitgezocht.'